

PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ŻYRARDOWSKIM W LATACH 2004-2006

Niniejszy projekt wynika z ustawowego obowiązku opracowania i realizacji programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych przez samorząd powiatowy. W oparciu o szczegółową analizę ankiety „Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”, Karty Powiatu, doświadczenia z lat ubiegłych oraz informacji ze środowiska niepełnosprawnych nakreślono kierunki działań na lata 2004 -2006.

Proponowane cele i działania zawarte w „Programie” znajdują się w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego- Rozwój Zasobów Ludzkich i mogą stanowić podstawę do ubiegania się o fundusze strukturalne Europejskiego Funduszu Społecznego.

- ANALIZA DANYCH I DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE:

Powiat żyrardowski liczy 75 280 mieszkańców, z czego 14 056 stanowią osoby niepełnosprawne (dane GUS). Grupa ta stanowi nieomal 20% populacji, co oznacza, że co piąty mieszkaniec powiatu jest niepełnosprawny. Można więc przyjąć, że każdy spotyka lub bezpośrednio ma do czynienia z osobą niepełnosprawną, często nie zdając sobie z tego sprawy.

Struktura osób niepełnosprawnych przedstawia się następująco:

- kobiety 7 320 *
- mężczyźni 6 736 *
- w tym dzieci do 15 lat 520 *

Osób pracujących jest 1 096 * z czego na otwartym rynku pracy 120, zaś w 6 zakładach pracy chronionej 964 osoby. W urzędzie pracy jest zarejestrowanych 178 bezrobotnych niepełnosprawnych, a 56 jako poszukujących pracy (dane Powiatowego Urzędu Pracy).

Osoby niepełnosprawne w powiecie mogą korzystać ze wsparcia udzielanego przez 5 ośrodków pomocy społecznej, 3 domów pomocy społecznej oraz 10 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Na zajęcia do żyrardowskich Warsztatów Terapii Zajęciowej uczęszcza 40 uczestników. Jeśli chodzi o edukację dzieci i młodzieży na terenie powiatu funkcjonuje przedszkole z oddziałem integracyjnym, dwie szkoły podstawowe z oddziałami integracyjnymi i jedna

---

* dane szacunkowe

szkoła specjalna, gimnazjum specjalne oraz gimnazjum z oddziałem integracyjnym, jedna szkoła specjalna ponadgimnazjalna. W realizacji obowiązku szkolnego (prowadzenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych) wspomagają dwa stowarzyszenia- „Równych Szans” z Żyrardowa oraz „Uśmiech Dziecka” ze Mszczonowa. Zajęcia te odbywają się odpowiednio: w Domu Dziennego Pobytu oraz w świetlicy stowarzyszenia.

W roku 2003 wysokość środków przekazanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych okazała się wystarczająca- oznacza to, że nieomal wszyscy ubiegający się o dofinansowanie otrzymali je. Dofinansowania objęły: działalność warsztatów terapii zajęciowej, turnusy rehabilitacyjne, likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sport, kulturę, rekreację i turystykę osób niepełnosprawnych. Na w/w zadania spożytkowane zostały środki w wysokości 1 069 115,61 zł.

Do najbardziej palących problemów z pewnością należeć będzie poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza niepełnosprawnych ruchowo. Znikomy procent obiektów jest w pełni przystosowanych- Ośrodek Sportu i Rekreacji, Szkoła Podstawowa nr 3, Liceum Ogólnokształcące, Powiatowy Urząd Pracy- w Żyrardowie oraz Gimnazjum i Liceum w Wiskitkach. Pojedyncze placówki (Młodzieżowy Dom Kultury i Miejski Dom Kultury w Żyrardowie, Hala Sportowa w Mszczonowie, kilka banków) posiadają jedynie podjazdy czy dostosowane toalety. Z docierających do PCPR sygnałów wynika, że zbyt mało jest prowadzonych prac związanych z likwidacją barier urbanistycznych i architektonicznych np. obniżanie krawężników, wyrównywanie chodników, budowa podjazdów, specjalne oznakowanie, sygnalizacja dźwiękowa itp. Zmiany w tym kierunku dają się zauważyć aczkolwiek wciąż rezultaty działań są niewystarczające.

W zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się osoby niepełnosprawne zaopatrywane są w faxy i telefony wyposażone w zestaw głośnomówiący, zgłaszane są wnioski o dofinansowanie zakupu komputera lub specjalistycznego oprogramowania. Dla wielu osób niepełnosprawnych jest to jedyna możliwość swobodnej komunikacji ze światem i dostępu do informacji lub usług publicznych.

Niepełnosprawni zwracają również uwagę na niewystarczającą liczbę obiektów służących rehabilitacji. Powoduje to długi okres oczekiwania na zabiegi, jak również niewystarczająca jest ilość sprzętu rehabilitacyjnego, który jest mocno wyeksploatowany. Ponadto dostęp do jednostek prowadzących rehabilitację jest utrudniony ze względu na małą liczbę autobusów niskopodłogowych. Miejski Zakład Komunikacji dysponuje samochodem dostosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych jednak nie każdą osobę stać na uiszczenie opłaty za przejazd. Na wielu trasach brakuje autobusów niskopodłogowych. Przystanki autobusowe oraz stacje PKP są zupełnie nieprzystosowane.

Tym bardziej ważnym aspektem programu powinno być dotarcie do małych miejscowości z konkretną ofertą pomocy, do osób samotnych, bądź zepchniętych na margines, nawet życia rodzinnego. Izolowani od świata, często mieszkający na wsi nie wiedzą o uprawnieniach ani o możliwościach otrzymania pomocy, bez której ich życie jest dalekie od normalności.

- CEL PROGRAMU:

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym

- CELE OPERACYJNE:

1. Utworzenie banku informacji dotyczącego osób niepełnosprawnych
2. Łatwiejszy dostęp do pełnej informacji
3. Zintegrowanie działań i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin
4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji
5. Wsparcie w niezależnym funkcjonowaniu w społeczeństwie
6. Włączenie czyli pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życie społeczne
7. Tworzenie środowiska fizycznego przyjaznego niepełnosprawnym

- PLANOWANE DZIAŁANIA PRZY REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH:

Ad. pkt 1

- zebranie danych: liczba i rodzaje niepełnosprawności w powiecie, usystematyzowanie ich indywidualnych ograniczeń i potrzeb, informacje o liczbie i specyfice placówek medycznych i rehabilitacyjnych, szkoleniowych, funkcjonujących zakładach pracy chronionej
- szybsza i bardziej precyzyjna interwencja dzięki solidnej bazie informacyjnej
- utworzenie i prowadzenie imiennego rejestru osób korzystających ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Ad. pkt 2

- biuletyn o lokalnym systemie wsparcia: usługi, formy i zakres działań organizacji pomocowych
- comiesięczne publikacje do prasy lokalnej np. o ulgach i uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym, programach celowych, możliwościach i zasadach korzystania ze środków PFRON
- przekazywanie informacji w formie komunikatów radiowych
- opracowanie alternatywnego sposobu przekazywania informacji np. taśma magnetofonowa lub pismo Braille'a
- zapewnienie w przypadku takiej potrzeby tłumacza migowego lub osobistego asystenta
- umożliwienie porozumiewania się m.in. związane z wykorzystywaniem dostępu do internetu

Ad. pkt 3

- realizacja programu ze znacznym udziałem organizacji pozarządowych
- koordynacja i intensyfikacja ich działań
- wymiana doświadczeń i przepływ informacji, regularne spotkania i dyskusje o problemach środowiska osób niepełnosprawnych
- konsultowanie działań z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych i z przedstawicielami środowiska tej grupy społeczności powiatu
- rozwój środowiskowych form wsparcia poprzez rozszerzenie zakresu usług
- merytoryczna pomoc przy tworzeniu nowych organizacji

Ad. pkt 4

- pozyskanie wolontariuszy,
- przeprowadzenie szkolenia dla chętnych do niesienia pomocy przez trenerów Centrum Wolontariatu z Warszawy
- zorganizowanie cyklicznych warsztatów-spotkań i przygotowanie wolontariuszy do pracy z osobą niepełnosprawną
- obopólne wspomaganie, nauka tolerancji, zrozumienia, dostrzegania potrzeb innych
- zajęcia o charakterze wspierającym rozwój psychofizyczny: rozwijanie uzdolnień i umiejętności manualnych, rozwijanie wyobraźni, przełamywanie nieśmiałości
- dotarcie do terenów wiejskich z konkretną ofertą pomocy (współpraca z GOPS, informacje z KRUS, z parafii, przekazywanie informacji do ośrodków zdrowia,)
- działania opiekuńcze prowadzone w domu osoby niepełnosprawnej

Ad. pkt 5

- pomoc w niezależnym życiu na miarę indywidualnych możliwości
- umożliwienie korzystania z internetu- dostęp do usług publicznych (należy eliminować zagrożenia: izolacja wynikająca z rezygnacji z kontaktów z innymi, zamykanie się w wirtualnej rzeczywistości)
- wsparcie psychologiczne i porady prawne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin

Ad. pkt 6

- zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w imprezach ogólnodostępnych- projekcje kinowe, imprezy kulturalne i sportowe
- prezentacja twórczości artystów niepełnosprawnych w ramach imprez integracyjnych w instytucjach kultury na terenie powiatu
- prezentacja osiągnięć czy oryginalnych zainteresowań na łamach mediów
- motywowanie do wykorzystywania własnego potencjału
- pomoc w wyartykułowaniu własnych zainteresowań i potrzeb
- ułatwienie dostępu do szeroko rozumianej edukacji- promocja kształcenia na odległość, możliwości kształcenia korespondencyjnego, edukacji przez internet, nawet zatrudnienia

Ad. pkt 7

- informowanie o możliwościach uzyskania dofinansowania przez organizacje, stowarzyszenia i osoby prawne
- pomoc instytucjom i placówkom w uzyskaniu dofinansowania na wszelkiego rodzaju przystosowanie obiektów, zakup autobusów niskopodłogowych, sygnalizacje świetlno-dźwiękowe na przejściach dla pieszych
- dalsza współpraca z Towarzystwem Budownictwa Społecznego w zakresie przystosowywania mieszkań na wynajem dla prywatnych osób niepełnosprawnych
- kampania promocyjna celem wskazania potrzeby dostosowania obiektów użyteczności publicznej,
- nagradzanie obiektów przyjaznych osobom niepełnosprawnym
- podjęcie rozmów z zakładami komunikacji w sprawie organizacji transportu oraz ułatwień w dostępie do przewozu osób niepełnosprawnych

W planowanych działaniach w osiągnięciu celów operacyjnych uwzględnione zostały zadania obecnie realizowane przez powiat zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. nr 96 poz.861 z późniejszymi zmianami):

- ad. pkt 3 - likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych dla osób fizycznych,
- ad. pkt 7 - likwidacja barier architektonicznych dla osób fizycznych
- ad. pkt 3 - zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny dla osób fizycznych i prawnych, w tym przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze osób fizycznych
  - rehabilitacja dzieci i młodzieży
- ad. pkt 4 - uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych
  - sport, kultura, rekreacja, turystyka

Powiatowy Urząd Pracy realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej koncentrując się na :

- ad. pkt 3 - pośrednictwie pracy i poradnictwie zawodowym dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie
- ad. pkt 3 - podwyższaniu kwalifikacji i zwiększeniu aktywności zawodowej

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego zajmuje się doradztwem organizacyjno-prawnym i ekonomicznym w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne

Zakłady Pracy Chronionej prowadzą działalność związaną z:

- ad. pkt 4 - zatrudnianiem osób niepełnosprawnych
- ad. pkt 4 - utrzymaniem miejsc pracy przez osoby niepełnosprawne

Zadania związane z likwidacją barier architektonicznych i urbanistycznych, transportowych i komunikacyjnych w szeroko rozumianym dostępie do obiektów użyteczności publicznej będą realizowane przez: właściwe urzędy gmin, organizacje i instytucje oraz osoby prawne przy udziale środków Urzędu Marszałkowskiego oraz środków własnych Wnioskodawców zgodnie ze złożonymi odrębnymi wnioskami.

Podstawowe formy i metody pracy:

- ankiety i ich opracowania
- dostosowanie podejmowanych działań do wyników ankiet
- opracowywanie i przekazywanie do publikacji informacji dotyczących osób niepełnosprawnych w powiecie

- zwiększanie aktywności organizacji pożytku publicznego poprzez zlecanie do realizacji konkretnych zadań Programu
- koordynacja działań organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych
- kontynuacja i rozwijanie cyklicznych form sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych- imprezy integracyjne „Powiat bez barier”, imprezy sportowe „Są wśród nas”
- zorganizowanie przepływu informacji- „skrzynki” kontaktowe dla osób niepełnosprawnych
- powstanie punktu nieodpłatnych porad prawnych dla osób niepełnosprawnych

Monitoring i sposoby ewaluacji programu:

Niezbędne jest sprawowanie stałej i kompleksowej kontroli nad realizacją programu. Pomocne będzie tu podzielenie go na etapy oraz wskazanie przewidywanych efektów do osiągnięcia.

Kontrola powinna mieć formę regularnych (propozycja- trzy razy w roku) sprawozdań wszystkich realizatorów programu z wykonywanych zadań oraz ankiety przeprowadzanej wśród odbiorców programu (osoby niepełnosprawne) określającej stopień zaspokojenia potrzeb i poprawę jakości życia.

Regularna weryfikacja zgodności działań z założeniami, ich prawidłowością i skutecznością pozwoli na lepsze zagospodarowanie zasobów w trakcie realizacji oraz wprowadzenie niezbędnych poprawek. Ewentualne zmiany będą wprowadzane po: sprawdzeniu i analizie sprawozdań i ankiety, decyzji koordynatorów programu oraz Zarządu Powiatu i akceptacji Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych, w terminie 4 tygodni od złożenia sprawozdań.

Koszty realizacji programu w skali roku:

- środki PFRON zgodnie z algorytmem przekazywania środków samorządom powiatowym	1 600 000 zł.
- działania związane bezpośrednio z realizacją programu	178 200 zł.
- środki z Urzędu Marszałkowskiego, właściwych urzędów gmin na likwidację barier architektonicznych i urbanistycznych	<u>2 500 000 zł.</u>
razem	<u>4 278 200 zł.</u>

Do prawidłowej realizacji programu potrzebnych jest dwóch pracowników w charakterze koordynatorów działań zleczanych do realizacji stowarzyszeniom i organizacjom.

Opracował:

Pracownik Socjalny

Łęduwka 107
mgr Krzysztof Fedorowicz

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Żyrardowie

[Podpis]
mgr Hanna Borowska